

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก ก

กฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับ อำนาจหน้าที่ ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน

งานด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 (แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน พ.ศ. 2550)

- พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2486
- พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2489
- พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2510
- พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2516
- พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2525
- พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2527
- พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2532
- พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2535
- พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2546
- พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551

2. ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการปฏิบัติงานประนีประนอมข้อพิพาทของ

คณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ.2530

ทำหน้าที่ในการประนีประนอมข้อพิพาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน

3. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

4. ประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นพนักงานฝ่ายปกครอง มีอำนาจและหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของราษฎรภายในพื้นที่ ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 มีอำนาจและหน้าที่ในการสืบสวนคดีอาญาที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ได้ ตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 2 (10) และ (16)

กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นพนักงานฝ่ายปกครอง มีอำนาจและหน้าที่ในการจับกุมผู้กระทำความผิดอาญา โดยไม่มีหมายจับได้ในกรณี

- กระทำผิดซึ่งหน้า
- มีพฤติการณ์อันควรสงสัย
- มีเหตุอันควรสงสัย

- เมื่อมีผู้ขอให้จับตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 78

งานที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจในพื้นที่

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ.2521

ไม่ได้ยกเลิก กำนันผู้ใหญ่บ้านจึงยังคงมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457

2. พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537

กำนันผู้ใหญ่บ้าน ยังคงมีอำนาจหน้าที่เช่นเดิมในพื้นที่ ตำบล หมู่บ้าน

3. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540

ตามบทบัญญัติ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 285 “สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่นและให้มีวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี”

4. พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540

กำนันผู้ใหญ่บ้าน ยังคงมีอำนาจหน้าที่เช่นเดิมในพื้นที่สภาตำบล (นิติบุคคล)

5. พระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ.2542

กำนันผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในเขตเทศบาลยังคงมีอำนาจหน้าที่อยู่ต่อไปจนกว่าจะพ้นจากตำแหน่งหรือครบวาระแต่ไม่เกิน 5 ปี

งานด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ

แบ่งออกได้เป็น

ด้านเกษตรกรรม

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. ประมวลกฎหมายที่ดิน

ผู้ใหญ่บ้านอาจได้รับมอบหมายให้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานที่ดินในการรังวัดที่ดิน ออกหนังสือสำคัญ (นส.) หรือโฉนด หรือการแบ่งแยก โอน ชื้อ ขาย ที่ดิน ซึ่งในการนี้อาจได้รับค่าป่วยการจากทางราชการ (กฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับวันที่ 32 พ.ศ.2522) ออกตามความให้ใช้พระราชบัญญัติกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2497 ด้วย

ผู้ใหญ่บ้านในฐานะผู้ปกครองท้องที่ มีหน้าที่ตรวจตราดูแลที่ดินของรัฐ มิให้บุคคลใดกระทำการดังนี้

- เข้าไปยึดถือ ครอบครองรวมถึงการก่อสร้างหรือเผาป่า
- ทำลายหรือทำให้ที่ดิน ที่หิน ที่กรวด หรือที่ทราย เสื่อมสภาพในบริเวณที่ประกาศหวงห้าม
- ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเป็นอันตรายแก่ทรัพยากรในที่ดิน
- เมื่อพบการกระทำผิดกฎหมายดังกล่าว ให้รายงานอำเภอทราบเพื่อทำการจับกุม

2. พระราชบัญญัติเช่าที่ดินเพื่อการเกษตร พ.ศ.2524

ผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านที่อยู่ในท้องที่ที่มีการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เป็นคณะกรรมการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมประจำตำบล (คชก.ตำบล) โดยตำแหน่งมีอำนาจหน้าที่ กำหนดอัตราค่าเช่าขั้นสูงของแต่ละท้องที่

พิจารณาวินิจฉัยข้อพิพาทเกี่ยวกับการเรียกเก็บค่าเช่า การชำระค่าเช่า ระยะเวลาของการเช่า ตลอดจนข้อพิพาทอื่น หรือค่าเสียหายจากการเช่า ตามคำขอของผู้เช่าหรือผู้ให้เช่าและมิำสั่งใดๆ ให้ผู้เช่า หรือผู้ให้เช่าปฏิบัติหรือมิให้ปฏิบัติการใด ๆ เพื่อเกิดผลตามคำวินิจฉัยอำนาจหน้าที่ตามที่คณะกรรมการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมประจำจังหวัด (คชก.จังหวัด) มอบหมาย

กฎหมายกำหนดให้ คชก. เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญามีอำนาจเรียก ผู้เช่า ผู้ให้เช่า หรือผู้เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือชี้แจงหรือส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือชี้แจง หรือส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการเช่า มาประกอบการพิจารณาได้ นอกจากนี้มีอำนาจเข้าไปในที่ดินที่เช่าหรือที่เก็บผลผลิตของผู้เช่า ผู้ให้เช่า หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้อง ในระยะเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเช่าได้

3. พระราชบัญญัติปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.2518

การปฏิรูปที่ดินเป็นการปรับปรุงเกี่ยวกับสิทธิและการถือครองในที่ดินเพื่อเกษตรกรรม รวมตลอดถึงการจัดที่อยู่อาศัยในที่ดิน โดยรัฐนำที่ดินของรัฐหรือที่รัฐซื้อหรือเวนคืนจากเจ้าของที่ดิน ซึ่งมีได้ทำประโยชน์ในที่ดินนั้นด้วยตนเอง หรือมีที่ดินเกินสิทธิเพื่อจัดให้แก่เกษตรกรผู้ไม่มีที่ดินของตนเอง หรือเกษตรกรที่มีที่ดินไม่เพียงพอแก่การครองชีพ

การกำหนดเขตที่ดินในท้องที่ใดในเขตปฏิรูปที่ดินให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาโดยมีแผนที่แสดงเขตและระบุท้องที่ที่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินโดยให้ถือเอาเขตอำเภอเป็นหลัก

ที่ดินที่บุคคลได้รับสิทธิโดยการปฏิรูปที่ดิน จะทำการแบ่งแยกหรือโอนสิทธิในที่ดินนั้นไปยังผู้อื่นมิได้ เว้นแต่เป็นการตกทอดแก่ทายาทโดยธรรม (ลูก หลาน บิดา มารดา พี่ น้อง ลุง ป้า น้า อา เป็นต้น) หรือโอนไปยังสถาบันเกษตรกรหรือสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) เพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปที่เพื่อการเกษตรกรรม

ผู้ใหญ่บ้านกำนัน อาจได้รับมอบหมายจากนายอำเภอ(ซึ่งเป็นอนุกรรมการปฏิรูปที่ดินระดับจังหวัด) ในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดิน

4. พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อการเกษตร พ.ศ.2527

การจัดรูปที่ดินเป็นการดำเนินงานพัฒนาที่ดินที่ใช้เพื่อเกษตรกรรมให้สมบูรณ์ทั่วถึงที่ดินทุกแปลง เพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิต โดยทำการรวบรวมที่ดินหลายแปลงในบริเวณเดียวกัน เพื่อวางแผนจัดรูปที่ดินเสียใหม่ เขตโครงการจัดรูปที่ดินในท้องที่ใดให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา พร้อมทั้งรายชื่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบธรรมด้วยกฎหมายและแผนที่แสดงเขตโครงการจัดรูปที่ดิน(เป็นงานในหน้าที่ของกรมชลประทาน)

นายอำเภอและปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ อำเภอท้องที่ที่มีการจัดรูปที่ดินเป็นคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัด อาจมอบหมายให้กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ช่วยเหลือในการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดรูปที่ดินได้

5. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน พ.ศ.2528

ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 222 /2526 ลงวันที่ 20 ธันวาคม 2526 แต่งตั้งคณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ยากจน(กชก.) โดยกำนัน(ตำบลที่มีผู้ร้องมีภูมิลำเนาหรือที่ดินพิพาทตั้งอยู่)เป็นอนุกรรมการส่วนอำเภอ (อชก. ส่วนอำเภอ) ที่ทำการปกครองอำเภอเป็นเจ้าของเรื่องมีอำนาจหน้าที่พิจารณาช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายเกี่ยวกับหนี้สินที่ดินทำกินและคดีความต่างๆ โดยสำนักงานกลางช่วยเหลือเกษตรกรผู้ยากจน

6. พระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร์ พ.ศ.2482

การชลประทานราษฎร์ หมายความว่า การชลประทานที่ราษฎรได้ร่วมกันจัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์แก่การเพาะปลูกของราษฎรในท้องที่

กำนันผู้ใหญ่บ้านมี อำนาจหน้าที่ ดังนี้คือ

- เกณฑ์แรงงานหรือเครื่องอุปกรณ์การชลประทานส่วนราษฎรในเวลาฉุกเฉิน การเกณฑ์แรงงานหรืออุปกรณ์การชลประทานให้กำหนดเกณฑ์เอาตามเนื้อที่ทำการเพาะปลูก

- ผู้ใดไม่สามารถไปทำงานตามคำสั่งเกณฑ์ของเจ้าพนักงาน ถ้าสามารถจัดผู้อื่นไปทำแทน ผู้นั้นต้องจัดให้ผู้อื่นที่สมควรไปทำแทน หรือจะให้เงินค่าทดแทนแรงงานตามปริมาณแรงงานที่จะต้องทำได้

- เป็นผู้แบ่งและควบคุมงาน ในการแบ่งปันการงานและเครื่องอุปกรณ์ชลประทานส่วนราษฎร

- แบ่งปันน้ำในเขตชลประทานส่วนราษฎรโดยแบ่งปันตามส่วนของจำนวนเนื้อที่ทำการเพาะปลูก เว้นแต่กรณีที่ตกลงกันไม่ได้ จึงให้นายอำเภอหรือผู้แทน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและหัวหน้า

การชลประทานในส่วนที่เกี่ยวข้องนั้น ไม่น้อยกว่าสามนาย เป็นผู้พิจารณาเพื่อชี้ขาดตามเสียงข้างมาก

7. พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ.2485

การชลประทานหลวงเป็นกิจการที่กรมชลประทานจัดทำขึ้นนั้น กำนันผู้ใหญ่บ้านในท้องที่ซึ่งอยู่ในเขตชลประทานมีหน้าที่ดูแลรักษาคันคลองและทางน้ำชลประทานที่อยู่ในเขตท้องที่

8. พระราชบัญญัติปยุ พ.ศ.2518

กำนันผู้ใหญ่บ้าน หากพบว่ากรจำหน่ายปุ๋ยเคมีที่จำหน่ายในท้องตลาดเสื่อมคุณภาพ ผิดมาตรฐาน ปลอม น้ำหนักน้อยกว่าที่แจ้งไว้ ปริมาณธาตุอาหารไม่ถูกต้องครบถ้วนตามที่แจ้งไว้ ควรแจ้งให้อำเภอรอบ เพื่อดำเนินการต่อไป ทั้งนี้เพื่อรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกร

งานด้านพาณิชยกรรม

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. พระราชบัญญัติการค้าข้าว พ.ศ.2489

หมายถึง การค้าข้าวเปลือกทุกชนิด ข้าวกล้อง ข้าวสาร ข้าวเหนียวและรวมตลอดถึงปลายข้าว รำ และสิ่งใดๆ ที่แปรสภาพมาจากข้าว

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาจได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอ ปลัดอำเภอ ซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามประกาศแต่งตั้งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์

2. พระราชบัญญัติกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด พ.ศ.2522

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาจได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอ ในการปฏิบัติให้เป็นไปตามประกาศหรือคำสั่งของคณะกรรมการส่วนจังหวัด ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเป็นเจ้าของเรื่อง)

3. พระราชบัญญัติมาตราชั่ง ตวง วัด พ.ศ.2466

ตามกฎหมายว่าด้วยมาตราชั่ง ตวง วัด กำหนดให้เครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัด ทั้งปวงที่บุคคลผู้ใดใช้หรือมีอยู่ในความครอบครองนั้น ต้องมีตราเครื่องหมายคำรับรองของสำนักงานกลางหรือสำนักงานสาขาชั่ง ตวง วัด ของกระทรวงพาณิชย์

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ใกล้ชิดประชาชนและเกษตรกร จึงควรสอดส่องดูแลเมื่อพบว่าผู้ใดกระทำความผิดหรือมีเหตุสงสัยว่า ได้กระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับมาตราชั่ง ตวง วัด ควรแจ้งให้อำเภอรอบ เพื่อดำเนินการตามกฎหมาย

งานด้านอุตสาหกรรม

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2512

ทำหน้าที่ในการช่วยสอดส่องดูแลโรงงาน อาคารสถานที่ หรือยานพาหนะที่ใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่สองแรงม้าขึ้นไปหรือใช้คนงานตั้งแต่เจ็ดคนขึ้นไป โดยใช้เครื่องจักรหรือไม่ก็ตาม

2. พระราชบัญญัติน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ.2521 และพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาการเก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง

กำนันผู้ใหญ่บ้าน อาจได้รับมอบหมายจากนายอำเภอให้ช่วยดูแลเกี่ยวกับการค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและการเก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งผู้ค่าน้ำมันโดยจัดตั้งเป็นสถานีบริการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิง รวมทั้งบรรดาสถานีที่รับอนุญาตให้เก็บน้ำมันเชื้อเพลิงต้องมีป้ายตามชนิดและขนาดซึ่งเจ้าพนักงานได้กำหนดให้แสดงไว้ ณ ที่ซึ่งเห็นได้ง่าย ป้ายนั้นให้มีคำว่า “สถานีที่รับอนุญาตเก็บน้ำมันเชื้อเพลิง ใบอนุญาตเลขที่.....” ใบอนุญาตมีกำหนด 1 ปีหมดอายุวันที่ 31 เดือนธันวาคม ของทุกปี

งานด้านการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2518

กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่สอดส่องดูแล และหากพบการกระทำอันใดจะทำให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมมีผลเสียหาย ควรรายงานให้นายอำเภอ หรือสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อพิจารณาหาทางแก้ไข

งานที่เกี่ยวกับภาษีอากร

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. พระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ.2508

โดยกำหนดให้ กำนัน เป็นคณะกรรมการตราค่าปานกลางที่ดิน และผู้ใหญ่บ้านเป็นเจ้าพนักงานสำรวจ ช่วยเหลือในการเร่งรัดจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ค้างชำระ

2. ประมวลรัษฎากร

ประมวลรัษฎากรไม่ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านไว้โดยตรง แต่พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2486 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้มีหน้าที่ควบคุมดูแลลูกบ้านให้ปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งจะต้องพึงกระทำตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ เช่น การตรวจและนำการเก็บภาษีอากรในตำบลให้อยู่ในหน้าที่ของกำนันผู้เป็นนายตำบล ผู้ใหญ่บ้านทั้งปวงในตำบลนั้นและแพทย์ประจำตำบลจะต้องช่วยกันเป็นธุระจัดการให้เรียบร้อยได้ตามสมควรแก่หน้าที่ ตามความในมาตรา 27 ข้อ 9 ประกอบมาตรา 34 และมาตรา 34 ทวิ

3. พระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ.2510 (แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน)

4. พระราชบัญญัติภาษีป้าย (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2534

5. กฎกระทรวง ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2512) ออกตามความใน พระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ.2510

6. กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2535) ออกตามความใน พระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ.2510

7. กฎกระทรวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2535) ออกตามความใน พระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ.2510

8. กฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2535) ออกตามความใน พระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ.2510

9. กฎกระทรวง ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2535) ออกตามความใน พระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ.2510

10. ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง ให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นราชการส่วนท้องถิ่น

มีอำนาจจัดเก็บภาษีป้าย

กำนันผู้ใหญ่บ้าน มีหน้าที่ทำการสำรวจป้ายที่อยู่ในข่ายเสียภาษีส่งให้เจ้าพนักงานเพื่อเพิ่มชื่อในทะเบียนและจัดเก็บภาษีต่อไป (ตามหนังสือที่ ทม 0409/ว 710 ลงวันที่ 7 มิถุนายน 2528)

พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ.2475 (แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน)

- พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2475

- พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2485

- พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2534

ผู้ใหญ่บ้านได้รับมอบหมายให้ช่วยเหลืออำเภอสำรวจโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ กับที่ดินซึ่งใช้ต่อเนื่องกับโรงเรือนสิ่งปลูกสร้างนั้น ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบอันอยู่ในข่ายที่จะต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน (ตามหนังสือที่ ทม 0309/ว 698 ลงวันที่ 4 กรกฎาคม 2521 รายละเอียดดูในหนังสือที่อ้างหน้า 605) แจ้งประกาศอำเภอให้ผู้รับประเมินซึ่งมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่จะต้องเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินไปปรับแบบพิมพ์แสดงรายการแห่งทรัพย์สิน (ภ.ร.ด.2) ภายในระยะเวลาที่กำหนด

งานด้านการอนุรักษ์และรักษาสีแกว

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ.2484

กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ลงวันที่ 1 กันยายน 2525 มีอำนาจ หน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า และกระทำผิดต่างๆ ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ภายในเขตท้องที่รับผิดชอบ

2. พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507

กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ลงวันที่ 5 พฤษภาคม 2526 มีอำนาจ หน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในเขต

ป่าสงวน รวมทั้งมีอำนาจสั่งให้ผู้ใดออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรืองดเว้นการกระทำใดๆ ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำความผิดแก้ไข รื้อถอนสิ่งที่เป็นอันตรายต่อป่าหรือทำให้ป่าเสื่อมสภาพหากไม่ปฏิบัติตามก็รื้อ ทำลายแก้ไขได้ ทั้งนี้ให้มีอำนาจและหน้าที่ได้ภายในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ

3. พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2503

กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ลงวันที่ 5 กันยายน 2525 มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดตามกฎหมายนี้ รวมทั้งตรวจสอบการอนุญาตต่าง ๆ ภายในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ ดังนี้

- ห้ามมิให้ผู้ใดล่าสัตว์ป่าสงวน ครอบครองสัตว์ป่าสงวนหรือซากของสัตว์ป่าสงวน
- ห้ามมิให้ผู้ใดล่าสัตว์ป่าคุ้มครอง ครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองเกินปริมาณที่กำหนด หรือค้าสัตว์ป่าคุ้มครอง เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่
- ห้ามมิให้ผู้ใดค้า หรือมีซากสัตว์ป่าคุ้มครองชนิดที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

งานด้านการจดทะเบียนต่างๆ

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ.2534 และประกาศสำนักทะเบียนกลางเรื่อง การแต่งตั้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้ง ลงวันที่ 23 มีนาคม 2535

เป็นนายทะเบียนเป็นผู้รับแจ้งประจำตำบล หมู่บ้าน มีหน้าที่รับแจ้งการเกิด การตาย การย้ายที่อยู่ การสร้างบ้านใหม่ การรื้อบ้าน และการกำหนดเลขประจำบ้าน

2. พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ.2526 และฉบับที่ 2 พ.ศ.2542

เป็นเจ้าพนักงานตรวจบัตรตามด่านตรวจต่างๆ ที่ตั้งขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้จะต้องมีคำสั่งให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านปฏิบัติหน้าที่ ณ ด่านตรวจนั้นๆ

3. คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 674/2540 เรื่องแต่งตั้งเจ้าพนักงานตรวจบัตร และพนักงานเจ้าหน้าที่ ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2540 และระเบียบกรมการปกครองว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ.2528

- เป็นบุคคลน่าเชื่อถือในการรับรองตัวบุคคลผู้ขอทำบัตร โดยให้คำรับรองผู้ทำบัตรเฉพาะผู้ที่ตนรู้จักคุ้นเคย และยืนยันได้ว่าเป็นผู้มีสัญชาติไทย และเป็นบุคคลเดียวกับที่มีชื่อในทะเบียนบ้านตามที่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่จริง ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ร้องขอ

- เป็นผู้มอบบัตรประจำตัวประชาชนให้กับราษฎรในตำบล หมู่บ้าน (เฉพาะบัตรที่ไม่ได้ออกด้วยระบบคอมพิวเตอร์)

4. พระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ.2541

ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ในฐานะพยานกรณียื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสต่อกำนันท้องที่ที่ชายหรือหญิงฝ่ายใดหรือทั้งสองฝ่ายมีถิ่นที่อยู่ ถ้าท้องที่ใดผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรประกาศโดยอนุมัติของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ยอมให้ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสต่อกำนันได้

5. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ.2541

กำนันเป็น พยานในกรณีคู่สมรสประสงค์จะขอจดทะเบียนสมรสด้วยวาจาหรือกรียา

6. พระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ.2482

ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

- 1) เป็นพยานในการจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณสัตว์พาหนะ เมื่อเจ้าของสัตว์หรือตัวแทนนำสัตว์ไปขอจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณจากนายทะเบียนท้องที่ที่สัตว์นั้นอยู่
 - 2) มีหน้าที่ช่วยเหลือกำนันในการดำเนินการเกี่ยวกับการทะเบียนสัตว์พาหนะ
 - 3) สำรวจและจัดทำบัญชีสัตว์ที่ยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณ (แบบ ส.พ.19)
 - 4) จัดทำบัญชีสัตว์ประจำออกซึ่งยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณ (แบบ ส.พ.18) และบัญชีสัตว์ที่ยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณ (แบบ ส.พ.19) และตรวจสอบแก้ไข
- กำนันมีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

- 1) รับมอบตัวรูปพรรณสัตว์ กรณีผู้มีตัวรูปพรรณแต่ไม่มีตัวสัตว์ในครอบครองเพื่อส่งให้นายทะเบียนต่อไป
 - 2) รับแจ้งความหรือรับมอบตัวรูปพรรณสัตว์ที่ตายจากเจ้าของสัตว์หรือตัวแทน
 - 3) รับมอบตัวรูปพรรณกรณีสัตว์หายตามก้นมาไม่ได้
 - 4) รับมอบตัวรูปพรรณสัตว์ที่ยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณ (แบบ ส.พ.19) จากผู้ใหญ่บ้านจำนวน
- 3 ฉบับ นำไปส่งนายทะเบียนเพื่อรับทราบและลงนาม และจัดเก็บบัญชีดังกล่าวเพื่อเป็นหลักฐานตรวจสอบสิทธิ์และการจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณ
- 5) สำรวจและจัดทำบัญชีสัตว์ประจำออกซึ่งยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณ (แบบ ส.พ.18) ส่งนายทะเบียนเป็นประจำทุกเดือน

7. พระราชบัญญัติอารูปิน เครื่องกระสุนวัดระบุเปิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอารูปิน พ.ศ.2490

ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้รับคำรับรองเกี่ยวกับความประพฤติและหลักฐานของผู้ขออนุญาตมีและใช้อารูปินประกอบการพิจารณาของนายทะเบียนอำเภอ ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่มท 0313/ว 509 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน 2516

8. พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ว่าด้วยการตั้งวัด พ.ศ.2505

วัดมี 2 ประเภท คือ วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา และสำนักสงฆ์
เกี่ยวกับการสร้างวัด ผู้ใดประสงค์จะสร้างวัด ให้ผู้ใหญ่บ้านแนะนำบุคคลดังกล่าวยื่นคำขออนุญาตต่อนายอำเภอท้องที่ พร้อมเอกสารดังนี้

หนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองที่ดินที่ยกให้สร้างวัดและต้องมีเนื้อที่ไม่น้อยกว่า 4 ไร่

หนังสือแสดงความจำนงที่จะให้ที่ดินดังกล่าวเพื่อสร้างวัด จำนวนและสัมภาระที่จะใช้ในระยะเริ่มแรกต้องมีราคารวมกันไม่น้อยกว่า ห้าหมื่นบาท

แผนที่แสดงเขตที่วัดและระยะทางระหว่างวัดที่จะสร้างใหม่กับวัดอื่นโดยรอบ แผนที่แสดงสิ่งก่อสร้าง

กำหนดระยะเวลาในการก่อสร้างให้แล้วเสร็จตามผัง

การตั้งวัด การรวมวัด การย้ายวัด การยุบเลิกวัดและการขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา ให้เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอเห็นสมควร และให้นำปรึกษานายอำเภอ แล้วเสนอเรื่องและความเห็นไปยังเจ้าคณะจังหวัดต่อไป

9. กฎเสนาบดีว่าด้วยที่กุศลสถานชนิดศาลเจ้า พ.ศ.2463

ศาลเจ้ามี 2 ประเภท คือศาลเจ้าเอกชน และศาลเจ้าที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวงมหาดไทย ในท้องที่ใดหากมีผู้ประสงค์ขอจัดตั้งศาลเจ้า หรือยกศาลเจ้าให้อยู่ในความควบคุมของกระทรวงมหาดไทย ให้ผู้ใหญ่บ้านแนะนำให้บุคคลดังกล่าวยื่นเรื่องราวเป็นหนังสือพร้อมด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับที่ดิน โฉนดที่ดิน การขออนุญาตนายอำเภอผู้ปกครองท้องที่พิจารณาเสนอจังหวัด เพื่อขออนุมัติต่อกระทรวงมหาดไทย รับขึ้นทะเบียนเป็นศาลเจ้าในความปกครองดูแลของกระทรวงมหาดไทยต่อไป ส่วนการตั้งศาลเจ้าเอกชน (ศาลที่ตั้งในที่ดินเอกชน) ไม่ต้องขออนุมัติในการจัดตั้ง

10. พระราชบัญญัติมัสยิด อิสลาม

หากมีผู้ประสงค์จะจัดตั้งมัสยิด เพื่อให้ประกอบศาสนกิจของส่วนรวม ให้ผู้ใหญ่บ้าน แนะนำบุคคลดังกล่าวขึ้นเรื่องราวตามแบบที่กำหนดต่อคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดแห่ง ที่

11. สุสานและฌาปนสถาน พ.ศ.2528

เป็นผู้อนุญาต แทนผู้ว่าราชการจังหวัด (กรณีผู้ว่าราชการจังหวัดมีคำสั่งมอบหมาย) ให้เก็บ ฝัง หรือเผาศพ ในสถานที่อื่นนอกจากในสุสาน หรือฌาปนสถาน

งานด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. พระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ.2522

ภารกิจ ได้แก่ การเตือนภัย จัดสถานที่หลบภัย อพยพประชากรออกจากที่อันตราย ให้ ความรู้แก่ประชาชน ป้องกันอัคคีภัย การติดต่อสื่อสาร การช่วยเหลือผู้ประสบภัย เจ้าหน้าที่ระวางภัย การรักษาความสงบเรียบร้อย การอนามัย และการรักษาพยาบาล การสวัสดิการยามฉุกเฉินการ วิศวกรรม การขนส่ง การพรางและควบคุมแสงไฟ

การจัดตั้งหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในระดับอำเภอ กำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านต้องร่วมกับทางอำเภอรวบรวมกลุ่มประชาชนอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จัดตั้ง และฝึกอบรมเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติของทางราชการ โดยอนุโลมใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยไทยอาสาป้องกันชาติ พ.ศ.2521 ไปพลางก่อน

2. พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.2497 สรุปได้ดังนี้ คือ

1) ในเดือนกันยายนของทุกปี กำนันผู้ใหญ่บ้านต้องนำประกาศของนายอำเภอแจ้งให้ ชายไทย สัญชาติไทยที่มีอายุย่างเข้าปีที่ 18 ไปลงบัญชีทหารกองเกิน ณ ที่ว่าการอำเภอ (แผนกสถิติ อำเภอ)

2) ในเดือนตุลาคมของทุกปี กำนันผู้ใหญ่บ้าน ต้องนำประกาศของนายอำเภอแจ้งให้ทหาร กองเกินที่มีอายุย่างเข้าปีที่ 21 ใน พ.ศ. นั้น ไปแสดงตนเพื่อรับหมายเรียก ณ ที่ว่าการอำเภอท้องที่ (แผนกสถิติอำเภอ)

3) ประมาณเดือนเมษายน-พฤษภาคมของทุกปี นำราษฎรไปแสดงตนเพื่อคัดเลือกทหาร ณ ที่ว่าการอำเภอ หรือสถานที่ที่อำเภอกำหนด

4) แนะนำผู้ที่หลบหนีราชการทหารให้กลับกรมกอง

5) จับทหารกองเกินที่ไม่มารับหมายเรียก หรือขาดการตรวจเลือกส่งอำเภอ

6) ประกาศให้ทหารกองเกิน หรือกองหนุนในคราวระดมพลเพื่อฝึกวิชาทหารและทดลองความพร้อม

อนึ่ง กำนันผู้ใหญ่บ้านจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วย การเกณฑ์ช่วยราชการทหาร ทั้งในเวลาปกติ (เฉพาะการเกณฑ์เพื่อการฝึกราชการสนามที่จำเป็นต้องมีพลเรือนเข้าร่วม) การเกณฑ์ในเวลาไม่ปกติ กล่าวคือ ประเทศอยู่ในภาวะการฉ้อหรือการสงครามหรือที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน และในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก

3. พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ.2497, 2504

ตาม พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ.2497 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2504 กำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งผู้บังคับหมู่ อส. ตำบลมีหน้าที่สรุปดังนี้ (ม.16)

- 1) บรรเทาภัยที่เกิดจากธรรมชาติและข้าศึก
- 2) รักษาความสงบเรียบร้อยภายในท้องที่ร่วมกับพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ
- 3) รักษาสถานที่สำคัญและเส้นทางคมนาคม
- 4) ป้องกันการจารกรรม สดับรับฟัง และรายงานข่าว
- 5) ช่วยอำนวยความสะดวกแก่ฝ่ายทหารตามที่ทหารต้องการ
- 6) เป็นกำลังสำรอง พร้อมทั้งจะเพิ่มเติมและสนับสนุนทหาร

4. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยไทยอาสาป้องกันชาติ พ.ศ.2521

งานด้านการป้องกันโรคติดต่อ

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ.2502
2. พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ.2484
3. พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2523

โรคติดต่ออันตรายตาม พ.ร.บ.โรคติดต่อ พ.ศ.2523 คือ

1. อหิวาตกโรค
2. กาฬโรค
3. ไข้ทรพิษ
4. ไข้เหลือง

โรคติดต่อที่ต้องแจ้งความ คือ

1. อหิวาตกโรค
2. กาฬโรค

3. ไช้ทรพิษ
4. ไช้เหือง
5. คอติบ
6. โรคบาดทะยัก
7. โปлио
8. ไช้สมองอักเสบ
9. โรคพิษสุนัขบ้า
10. ไช้รากสาคนใหญ่
11. โรคแอนแทรกซ์
12. โรคทริคิโนซิส
13. ไช้กาฬหลังแอ่น
14. โรคคุชราดระยะติดต่อ

กำหนดให้กำนันผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการและป้องกันโรคติดต่อ หรือโรคระบาดที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน หากพบโรคติดต่อเกิดขึ้นหรือสงสัยว่าได้มีโรคติดต่อเกิดขึ้นในตำบล หมู่บ้านต้องรีบแจ้งให้ทางราชการทราบเพื่อดำเนินการป้องกันมิให้โรคระบาดดังกล่าวลุกลามต่อไป

4. พระราชบัญญัติโรคระบาดปศุสัตว์และสัตว์พาหนะ พ.ศ.2474

ถ้าสัตว์อันได้แก่ ช้าง ม้า โค กระบือ ลา ล่อ แพะ แกะ สุนัข แมว กระจ่าง ลิง ชะนี และสัตว์ปีกจำพวก นก ไก่ เป็ด ห่าน เปวหรือตายโดยรู้หรือสงสัยว่าเป็นโรคระบาด ให้ผู้ใหญ่บ้านแนะนำเจ้าของสัตว์แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่อันได้แก่ ปศุสัตว์ สารวัตรของกรมปศุสัตว์ สัตวแพทย์ท้องที่ภายใน 24 ชั่วโมง และให้เจ้าของสัตว์ควบคุมสัตว์ป่วยทั้งหมดไว้ภายในบริเวณที่สัตว์นั้นอยู่ ถ้าสัตว์ตายห้ามมิให้มีการเคลื่อนย้าย ชำแหละ ถ้าเจ้าหน้าที่ไม่อาจตรวจสัตว์ภายใน 48 ชั่วโมงนับแต่เวลาสัตว์ตาย ให้เจ้าของสัตว์ฝังซากนั้นใต้ระดับผิวดินไม่น้อยกว่า 50 ซม. ให้พูนดินกลบหลุมเหนือระดับผิวดินไม่น้อยกว่า 50 ซม.ด้วย

งานด้านการจัดระเบียบหมู่บ้าน

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2503

2. พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2518 (แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน)

- พระราชบัญญัติการผังเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2525
- พระราชบัญญัติการผังเมือง (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2535

การกำหนดการใช้ที่ดินในหมู่บ้าน ตำบลนั้น ผู้ใหญ่บ้านจะต้องคำนึงถึงลักษณะต่อไปนี้

1. การใช้ที่ดินนอกชุมชน หรือให้มีการใช้ประโยชน์ในที่ดินสูงสุด ทั้งในด้านเกษตรกรรมและ อุตสาหกรรม
2. การใช้ที่ดินในบริเวณชุมชน เพื่อให้สะดวกต่อการจัดบริเวณด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

ในส่วนของการวางผังหมู่บ้าน ตำบล กระทรวงมหาดไทย มีสำนักผังเมือง ซึ่งรับผิดชอบในการวางผังหมู่บ้าน ตำบล กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน สามารถรายงานเสนอนายอำเภอเพื่อดำเนินการให้ได้ เพื่อเตรียมวางแผนการใช้ที่ดินสอดคล้องกับความเจริญของหมู่บ้าน ตำบล ในอนาคต

3. พระราชบัญญัติสำหรับการกำจัดผักตบชวา พ.ศ.2456

- ถ้าในที่ใดผักตบชวาเกิดขึ้นหรือมีอยู่ในท้องที่ใดให้ถือว่าเป็นหน้าที่ของผู้นั้นจะต้องทำลายผักตบชวา
- ถ้าผักตบชวามีในที่ใดมากมายเกินกำลังของผู้ผู้นั้นจะกำจัดได้ ให้เจ้าพนักงานผู้ปกครองท้องที่ (กำนันผู้ใหญ่บ้าน) เรียกกระดมราษฎรช่วยกันกำจัดให้ถือว่าเป็นการกำจัดผักตบชวาเป็นสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่ง

งานด้านคณะกรรมการหมู่บ้านและสภาตำบล

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 เรื่อง สภาตำบลได้กำหนดรูปแบบสภาตำบลไว้ดังนี้ คือ

โครงสร้างสภาตำบล ประกอบด้วย

- กำนันท้องที่เป็นประธานสภาตำบล
- ผู้ใหญ่บ้านในตำบล และแพทย์ประจำตำบล เป็นกรรมการสภาตำบลโดยตำแหน่งกรรมการสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิ หมู่บ้านละ 1 คน ซึ่งแต่งตั้งจากปลัดอำเภอหรือพัฒนากรท้องที่และมีเลขานุการตำบล 1 คน ซึ่งแต่งตั้งจากครูประชาบาลในตำบลนั้นโดยนายอำเภอเป็นผู้คัดเลือกแล้วรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณาแต่งตั้ง (ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ข้อ 10)

2. พระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารหมู่บ้าน อพป. พ.ศ.2522

ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานป้องกันภัย (มาตรา 33) และเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา 43) ในกรณีฉุกเฉินเมื่อมีสาธารณภัย ภัยทางอากาศ หรือการก่อวินาศกรรมขึ้นและยัง ไม่มีการป้องกันหรือระงับได้ทันทั่วทั้งที่ ให้กำนันผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจเข้าจัดการใดๆ และสั่งให้บุคคลใดๆ เข้าช่วยเหลือเท่าที่จำเป็นเพื่อขจัดภัยเช่นว่านั้น ไปพลางก่อนได้ จนกว่าผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเขตท้องที่จะมาอำนวยการแทน แต่ไม่ให้ใช้บังคับแก่เจ้าหน้าที่และทรัพย์สินของทางราชการ

3. ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ.2506 งานด้านอื่นๆ

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. พระราชบัญญัติทางหลวง (ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 295 ลงวันที่ 28 พฤศจิกายน 2515)

ทางหลวงเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 295 ลงวันที่ 28 พฤศจิกายน 2515 แบ่งทางหลวงออกเป็น 7 ประเภทด้วยกันคือ ทางหลวงพิเศษ ทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัด ทางหลวงชนบท ทางหลวงเทศบาล ทางหลวงสุขาภิบาล และทางหลวงสัมปทาน นอกจากนี้ยังมีโครงการทางหลวงท้องถิ่น ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการรับผิดชอบและได้ลงทะเบียนไว้เป็นทางหลวงชนบท ซึ่งหมายถึงทางหรือถนนสำหรับใช้เป็นเส้นทางคมนาคมเชื่อมต่อระหว่างหมู่บ้านถึงหมู่บ้าน หมู่บ้านถึงอำเภอ และหมู่บ้านถึงทางหลวงแผ่นดิน หรือทางหลวงจังหวัด ซึ่งขั้นตอนการขอโครงการทางหลวงท้องถิ่นให้กำนันผู้ใหญ่บ้าน นำเรื่องเข้าที่ประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน สภาตำบล แล้วเสนออำเภอหรือกิ่งอำเภอเพื่อจัดทำโครงการบรรจุในแผนพัฒนาอำเภอ เมื่ออำเภอส่งโครงการให้จังหวัดและจะต้องนำเข้าพิจารณาในการประชุมสภาจังหวัด เพื่อคัดเลือกและจัดลำดับสายทางก่อนหลังของโครงการทั้งหมด แล้วบรรจุไว้เป็นแผนพัฒนาจังหวัด

2. พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ.2518

ที่ราชพัสดุ หมายถึง อสังหาริมทรัพย์ได้แก่ ที่ดิน อาคาร หรือสิ่งปลูกสร้างที่ติดที่ดินอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินทุกชนิด เนื่องจากที่ราชพัสดุเป็นที่ดินสงวนไว้เพื่อใช้ในราชการ กำนันผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่ในการดูแลบำรุงรักษาที่ราชพัสดุดังกล่าว

3. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2505

4. พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522

5. พระราชบัญญัติยา พ.ศ.2510

ภาคผนวก ข

ข้อมูลทั่วไป อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

อำเภอสันกำแพง ประกอบด้วยชน 3 เผ่า คือ ไทยอง ไทจีน ไทยวน จากอดีตกาลของชุมชนชาวไทยที่อาศัยอยู่แคว้นต่างๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ด้านเหนือของประเทศไทย ที่กระจัดกระจายโยกย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ในล้านนามาแต่อดีต โดยชาติพันธุ์ที่มีเชื้อชาติไท คือ ไทยอง (ไทลื้อ) และไทจีน ไทยวน ที่นับได้ที่เป็นเสมือนพี่น้องกัน มีภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน อาจจะผิดเพี้ยนกันไปบ้างด้วยสำเนียงและถ้อยคำ แต่นับเป็นชาติพันธุ์เดียวกัน โดยตั้งหลักแหล่งอยู่ในพื้นที่อำเภอสันกำแพง คือ ไทยองตั้งหลักแหล่งอยู่ที่ตำบลบวกค้าง ไทจีนตั้งหลักแหล่งอยู่ที่ ตำบลทรายมูล ไทยวนหรือคนเมืองอาศัยอยู่กระจัดกระจายโดยทั่วไป

ไทจีน เป็นชนชาติหนึ่งในกลุ่มไต ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในแคว้นเชียงตุงประเทศพม่า ซึ่งเป็นดินแดนวัฒนธรรมไทจีน ซึ่งต่างที่ได้อพยพย้ายถิ่นของตนเองไปอยู่ที่อื่นแล้ว ชื่อจริงของชนชาตินี้คือ ไทจีน แต่คนไทยเรียกว่าไทจีน ก็เพราะว่าชาวไทยจีนจะเก่งทางด้านทำเครื่องเงินและเรียกตามชื่อของแม่น้ำจีน ชนชาติที่อาศัยอยู่ริมฝั่งแม่น้ำจีน จึงเรียกว่า “ชาวจีน” ตามสำเนียงภาษาไทยกลางจึงกลายเป็น “ชาวเงิน”

จากการอพยพชาวไทยจีนในเชียงใหม่ ได้กระจายไปทั่วบริเวณจังหวัดเชียงใหม่มาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่ที่บ้านสันกำแพง หมู่ที่ 6 ตำบลทรายมูล อำเภอสันกำแพง ซึ่งเป็นบริเวณสันดอนที่มีดินไม้ก้างปลาขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก ชาวบ้านได้พร้อมใจกันทำการแผ้วถางป่าไม้ก้างปลาเหล่านั้น และสร้างบ้านเรือนเพื่อเป็นที่อยู่อาศัย จึงถือเอามงคลนามของดินไม้ก้างปลาที่ขึ้นอยู่บริเวณนั้นเป็นชื่อของหมู่บ้านว่า “บ้านสันกำแพงปลา” ตลอดระยะเวลาว่าสองร้อยปี ชาวไทจีนกลุ่มนี้ตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มใหญ่ ประกอบด้วย ชาวไทจีนบ้านสันกำแพง ชาวไทจีนบ้านหัวทุ่งและชาวไทจีนบ้านทรายมูล ซึ่งเกาะกลุ่มกันเป็นเครือญาติมีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจคือวัดสันกำแพงปลา

ปัจจุบันชาวไทยจีนบ้านสันกำแพงมีขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมภาษา ความเชื่อที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง

ขนาด และที่ตั้ง

อำเภอสันกำแพงมีจำนวนเนื้อที่ทั้งสิ้นประมาณ 197.833 ตารางกิโลเมตร จำนวน 123,645.625 ไร่ เป็นพื้นที่ป่าไม้จำนวน 1,377 ไร่ อำเภอสันกำแพง อยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัดเชียงใหม่ มีอาณาเขตดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอดอยสะเก็ด และอำเภอสันทราย
 - ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอแม่อน
 - ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอแม่อน และอำเภอบ้านธิ (จังหวัดลำพูน)
 - ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอสารภีและอำเภอเมืองเชียงใหม่
- เส้นทางจากอำเภอเมืองเชียงใหม่ถึงอำเภอสันกำแพงระยะทาง 13 กิโลเมตร

ภูมิประเทศ

จังหวัดสระแก้วตั้งอยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางเฉลี่ยประมาณ 36.371 เมตร (บริเวณวัดสระแก้ว ตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง) ลักษณะโดยทั่วไป บริเวณตะวันออกและทิศใต้ของจังหวัดเป็นที่ราบสูง คล้ายกับพื้นที่ราบสูงทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย สภาพพื้นที่ดังกล่าวเหมาะต่อการปลูกพืชไร่ ยกเว้นบริเวณรอยตะเข็บติดต่อกับประเทศกัมพูชา ซึ่งเป็นบริเวณป่าดิบ มีเทือกเขากันพรมแดน และพื้นที่ในเขตอำเภอวัฒนานคร ซึ่งมีลักษณะเป็นสันกั้นน้ำ โดยทางทิศตะวันตกน้ำจะไหลลงสู่อำเภอเมืองสระแก้ว ส่วนทางทิศตะวันออกน้ำจะไหลลาดสู่อำเภออรัญประเทศและประเทศกัมพูชาทั้งหมด

การปกครอง

อำเภอสันกำแพงแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 10 ตำบล 100 หมู่บ้าน ได้แก่

1. ตำบลสันกำแพง	14	หมู่บ้าน
2. ตำบลทรายมูล	7	หมู่บ้าน
3. ตำบลร่องวัวแดง	11	หมู่บ้าน
4. ตำบลบวกค้าง	13	หมู่บ้าน
5. ตำบลแซ่ช้าง	9	หมู่บ้าน
6. ตำบลอนใต้	11	หมู่บ้าน
7. ตำบลแม่ปูกา	9	หมู่บ้าน
8. ตำบลห้วยทราย	8	หมู่บ้าน
9. ตำบลคันเปา	10	หมู่บ้าน

10. ตำบลสันกลาง 8 หมู่บ้าน

ประชากร

ประชากร 73,730 คน แยกเป็นชาย 35,520 คน และแยกเป็นหญิง 38,210 คน ความหนาแน่นของประชากร 387.25 คน ต่อ ตารางกิโลเมตร

สภาพทางเศรษฐกิจ**ด้านการเกษตรกรรม**

- พื้นที่เกษตรกรรม มีพื้นที่ประมาณ 48,088 ไร่
- ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 80 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม
- ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ลำไย

ด้านการปศุสัตว์

- 1) โคนม 4,413 ตัว และโคนม 3,800 ตัว มีสมาชิกผู้เลี้ยงโคนม 152 ราย
- 2) มีศูนย์รับซื้อนมดิบจำนวน 3 ศูนย์ ได้แก่
 - บริษัทเชียงใหม่โกลด์มิลค์ จำกัด
 - สหกรณ์โคนมเชียงใหม่ และสหกรณ์
 - โคนมบ้านป่าตึง ห้วยหม้อ จำกัด

- 3) ผลิตน้ำนมได้วันละประมาณ 20 ตัน/วัน

ด้านการท่องเที่ยว

อำเภอสันกำแพงมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่

1) บ้านป่อสร้าง

การทำรมป่อสร้าง เป็นอาชีพหัตถกรรมของชาวอำเภอสันกำแพง ซึ่งปัจจุบันได้กลายเป็นสินค้าที่ขึ้นชื่อของชาวเชียงใหม่และประเทศไทย และเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในอดีตชาวบ้านป่อสร้างได้ชื่อว่าเป็นหมู่บ้านทำรมกันอย่างเป็นลำเป็นสัน ชาวบ้านเกือบทุกคนของหมู่บ้านนี้มีฝีมือในการทำรมที่ประณีตสวยงามและคงทน เลกเช่นที่บรรพชนได้ถ่ายทอดไว้

และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยสำนักงานเทศบาลตำบลสันเปา ร่วมกับจังหวัดเชียงใหม่ อำเภอสันกำแพงการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สสว. และองค์กรเอกชน กำหนดให้มีการจัดงานเทศกาลรมป่อสร้างและหัตถกรรมสันกำแพงทุกปี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการผลิต

หัตถกรรมของคนท้องถิ่น เช่น ร่ม พัด ไม้แกะสลัก เทศกาลร่มบ่อสร้างนี้ได้รับการบรรจุไว้ในปฏิทินการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

2) ประวัติวัดป่าติ่ง (ห้วยหม้อ)

ตั้งอยู่ในเขตตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง เดิมเป็นวัดร้างคู่กับวัดเชิงแสนก่อนที่จะสร้างวัดนี้ขึ้นมา ได้พบพระบรมสารีริกธาตุ และของมีค่ามากมายหลายอย่าง อาทิ โบราณวัตถุ พระพุทธรูป เครื่องถ้วยชามสังคโลก ซึ่งปัจจุบันเห็นอยู่ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ตั้งอยู่ในบริเวณวัด ในศาลาการเปรียญเป็นที่ตั้งศพของเกจิอาจารย์ชื่อดัง คือ หลวงปู่หล้า (ตาทิพย์) ซึ่งไม่น่าเพื่อยให้ผู้ที่มีจิตศรัทธาได้บูชา

3) ถนนคนเดินสันกำแพง

อำเภอสันกำแพงร่วมกับเทศบาลสันกำแพง ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ จัดงานถนนคนเดินเป็นหนึ่งในแนวทางการพัฒนาเมืองและการกำหนดใช้พื้นที่เมืองให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชนซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาและการใช้ประโยชน์พื้นที่ในเมืองโดยปรับปรุงรูปแบบกิจกรรม ใน “ถนนคนเดิน” ให้สอดคล้องกับความต้องการท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมทั้งในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว การกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน สร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ประชาชน โดยจัดเป็นประจำทุกวันเสาร์ของสัปดาห์ โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2547 เป็นต้นไป ณ บริเวณช่วงสันกำแพง

4) บ้านจ้างนัก

ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 1 ตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง เป็นสถานที่นำเสนอผลงานหลากหลายของศิลปิน และกลุ่มช่างฝีมือพื้นบ้านแห่งล้านนาไทย โดยได้ถ่ายทอดสร้างสรรค์จากจินตนาการที่งดงามลงการแกะสลักไม้รูปช้างในหลากหลายท่วงท่าและอิริยาบถ ที่ศิลปินได้ถ่ายทอดลงสู่ลายไม้ได้เหมือนจริงอย่างยิ่ง ต่อมาในปี พ.ศ. 2546 ได้รับการบรรจุให้เป็นหนึ่งในพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นสังกัดเอกชน

5) หมู่บ้านตีแผ่นแร่

ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 13 ตำบลสันกำแพง ถ่ายทอดภูมิปัญญาความรู้ให้กับสมาชิกภายในและภายนอก จนสามารถเป็นสินค้าส่งออกทั้งภายในและภายนอกประเทศโดยใช้โลหะในการทำเพื่อลดต้นทุนการผลิต ก่อตั้งครั้งแรกโดยช่างเงิน และช่างเงิน

6) อ่างเก็บน้ำห้วยลาน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชกระแสรับสั่งให้ดำเนินการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยลาน เพื่อส่งน้ำให้กับกิจกรรมด้านป่าไม้ ด้านประมง ด้านเกษตรกรรมของราษฎร

ด้านอุตสาหกรรม

1) ผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP)

รัฐบาลกำหนดให้มีการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 ซึ่งมีผลการดำเนินงานปรากฏผลเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่องมาตลอด มีการขยายผลและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านการผลิต การตลาด การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ดำเนินการผลิตผลิตภัณฑ์ OTOP ให้มีความเข้มแข็งอย่างเป็นระบบ

ส่งเสริมศักยภาพ OTOP อำเภอเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถผู้ผลิต / ผู้ประกอบการ OTOP ผลิตภัณฑ์ OTOP อำเภอสันกำแพงที่ได้รับการคัดสรรระดับ 5 ดาว ของแต่ละตำบล ได้แก่

2) โรงงานอุตสาหกรรมที่มีชื่อเสียง

1. บริษัท อีจีเทค จำกัด ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 4 ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง ซึ่งเป็นบริษัทที่ประกอบอุตสาหกรรม ผลิตตู้โลหะ สำหรับบรรจุอุปกรณ์คอมพิวเตอร์อิเล็กทรอนิกส์ และเครือข่ายคมนาคม ที่ใหญ่ที่สุดในทวีปเอเชีย โดยส่งออกจำหน่ายทั่วโลก เป็นบริษัทร่วมทุนข้ามชาติระหว่าง ไทย สิงคโปร์ และอเมริกา

2. บริษัทสันกำแพงเกษตรพัฒนาจำกัด ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 3 ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพงเป็นโรงงานรับซื้อใบยาสูบจากเกษตรกรที่ปลูกในพื้นที่ภาคเหนือทั้งหมด

3. บริษัทเปรมประชาคอลเลกชั่น จำกัด ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 3 ตำบลต้นเปา ซึ่งเป็นโรงงานผลิตเครื่องปั้นดินเผา เครื่องไม้แกะสลัก และศิลปวัตถุทุกประเภท

4. เชียงใหม่สุดาลักษณ์ ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 9 ตำบลต้นเปา เป็นบริษัทผลิตและจำหน่ายเฟอร์นิเจอร์และ ไม้แกะสลักและไม้ประดู่

5. บริษัทสยามพรหมประทาน จำกัด ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 4 ตำบลสันกำแพง ดำเนินธุรกิจการผลิตกระดาษสาและจำหน่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยที่บริษัทฯ เป็นหนึ่งในผู้ผลิตกระดาษสารายใหญ่ของประเทศไทยซึ่งได้รับการส่งเสริมจาก กรมส่งเสริมการค้าส่งออก กระทรวงพาณิชย์ในการส่งออกกระดาษสาไปสู่ตลาดโลกในหลายประเทศ อาทิ อเมริกา ยุโรป เอเชีย เช่น ญี่ปุ่น ฯลฯ

การสาธารณสุขโลก

ในปีงบประมาณ 2544 การไปรษณีย์โทรเลข มีทำการไปรษณีย์โทรเลขเปิดบริการรวม 7 แห่งมีจำนวนไปรษณีย์ภัณฑ์ทั้งสิ้น 3,007,552 ชิ้น โดยแยกเป็นไปรษณีย์ภัณฑ์ธรรมดา 2,622,522 ชิ้น และบริการพิเศษ 385,030 ชิ้น การประปา มีกำลังการผลิตทั้งสิ้น 9,936,000 ลูกบาศก์เมตร จำนวนผู้ใช้น้ำ 11,193 ราย การไฟฟ้า มีการใช้ไฟฟ้าภายในจังหวัด 248.364 ล้านหน่วย

การศึกษา

- มีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวม 21 แห่ง
- มีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน รวม 21 แห่ง
- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) รวม 1 แห่ง

ข้อมูลทั่วไป อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

ขนาดและที่ตั้ง

อำเภอแมริม เดิมมีฐานะเป็นแขวง ต่อมาในปี พ.ศ. 2457 ได้ยกฐานะเป็นอำเภอใช้ชื่อว่า “อำเภอแมริม” เหตุที่ชื่อนี้เนื่องจากที่ตั้งของว่าการอำเภออยู่บริเวณที่ลุ่มแม่น้ำริม ซึ่งไหลผ่านจากอำเภอแม่แตงลงสู่แม่น้ำปิงที่บ้านสบริม หมู่ที่ 3 ตำบลริมใต้ อำเภอแมริม

อำเภอแมริม มีพื้นที่ทางทิศใต้ติดต่อกับเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ ที่ว่าการอำเภออยู่ห่างจากที่ตั้งของจังหวัดเชียงใหม่ ไปทางทิศเหนือตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 107 เป็นระยะทาง 16 กิโลเมตร และห่างจากศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่ เป็นระยะทางประมาณ 8 กิโลเมตร

- ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอแม่แตง
- ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอเมืองเชียงใหม่และอำเภอหางดง
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอสันทราย
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอสะเมิง

อำเภอแมริม มีขนาดพื้นที่ 455 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 284,375 ไร่ แยกเป็นเนื้อที่ป่าสงวนและอุทยานแห่งชาติ 318.81 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 199,325.50 ไร่ที่เหลือเป็นพื้นที่การเกษตร และที่ส่วนราชการ และที่อยู่อาศัย

ภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศ มีสภาพพื้นที่ 4 ตำบล เป็นป่าต้นน้ำลำธารอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ อีก 7 ตำบล เป็นพื้นที่ราบมีลักษณะลาดเอียงจากทิศตะวันตกไปทิศตะวันออก ล้อมรอบไปด้วยภูเขา ในขณะที่ด้านตะวันออกเป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำปิงไหลผ่าน โดยมีลำน้ำธรรมชาติที่สำคัญอยู่ 3 สาย ได้แก่ แม่น้ำปิง แม่น้ำริม น้ำแม่สา

การปกครอง และประชากร

อำเภอแม่ริมแบ่งเขตการปกครองเป็น 11 ตำบล 92 หมู่บ้าน มีเทศบาลตำบล 4 แห่ง คือ เทศบาลตำบลริมใต้ เทศบาลตำบลจี้เหล็ก เทศบาลตำบลริมเหนือ และเทศบาลตำบลสันโป่ง มีองค์การบริหารส่วนตำบล 7 แห่ง

ปัจจุบันอำเภอแม่ริมมีประชากร 369,460 คน จำนวนครัวเรือน 37,200 ครัวเรือน ความหนาแน่นเฉลี่ยประมาณ 185 คน ต่อตารางกิโลเมตร

อาชีพ

ราษฎรโดยส่วนใหญ่ รายได้หลักของอำเภอแม่ริม มาจากธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยว ส่วนรายได้อื่นๆ ได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ และมีบางส่วนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป รายได้ประชากร โดยเฉลี่ย 49,745 บาท ต่อคนต่อปี

ทรัพยากรธรรมชาติ

อำเภอแม่ริม มีระบบนิเวศที่หลากหลาย มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่าและควรค่าแก่การอนุรักษ์ มีป่าไม้หลากหลายประเภท ประกอบด้วย ป่าเบญจพรรณ ซึ่งมีไม้ที่สำคัญ คือ ไม้สัก ไม้แดง ไม้ประดู่ ป่าดิบ ซึ่งมีไม้ที่สำคัญ คือ ไม้กอกต่างๆ ไม้ยาง ไม้ตะโล้ ไม้รักฟ้า นอกจากนั้นเป็นป่าเต็งรัง ซึ่งส่วนมากขึ้นอยู่บริเวณที่ราบ และเนินเขา พื้นที่สมบูรณ์ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติและบางส่วนของป่าสงวนแห่งชาติ ดังนี้

พื้นที่ป่าสงวนป่าแม่ริม (226.50 ตร.กม.)	141,562.50	ไร่
พื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย (72 ตร.กม.)	45,000	ไร่
พื้นที่ป่าถาวรซึ่งควบป่าสงวน	11,298	ไร่
พื้นที่ทำกินในป่าสงวน (สทก.) (733ราย)	1,465	ไร่

ทรัพยากรน้ำ

อำเภอแม่ริม ราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทรัพยากรน้ำเป็นสิ่งที่สำคัญและมีคุณค่ายิ่ง ซึ่งอำเภอแม่ริมมีลำน้ำธรรมชาติที่สำคัญอยู่ 3 สาย คือ

แม่น้ำปิง ไหลผ่านมาทางทิศเหนือของอำเภอแม่ริม เป็นเส้นแบ่งเขตระหว่าง อำเภอแม่ริม กับอำเภอสันทราย และอำเภอเมือง

แม่น้ำริม ไหลผ่านมาทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ผ่านตำบลสะลวง ห้วยทราย และไหลลงแม่น้ำปิง ที่ตำบลริมใต้

น้ำแม่สา ไหลมาจากตำบลโป่งแยง และไหลลงสู่แม่น้ำปิงที่ตำบลแม่สา

การเกษตร

พื้นที่การเกษตร ประมาณ 47,799 ไร่ โดยอาศัยน้ำในการเกษตรจากชลประทานแม่แตง และชลประทานแม่แฝก มีการใช้ประโยชน์ของที่ดินในการเกษตร พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง ลำไย ถั่วเหลือง

การศึกษา

อำเภอแม่ริมอยู่ในเขตพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 มีจำนวนสถานศึกษา ดังนี้

- โรงเรียนมัธยม (สังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม) จำนวน 3 โรง มีครู 286 คน นักเรียน 4,577 คน
- โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 43 โรง มีครู 325 คน นักเรียน 5,852 คน
- โรงเรียนเอกชน จำนวน 5 โรง มีครู 97 คน นักเรียน 1,198 คน
- โรงเรียนสังกัด (กรมการศาสนา) จำนวน 1 โรง ครู 17 คน นักเรียน 290 รูป

การศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่ของอำเภอแม่ริม เป็นพุทธศาสนิกชน จำนวน 77,120 คน คิดเป็นร้อยละ 98.46ส่วนที่เหลือนับถือศาสนาอื่นๆ มีวัดที่มีวิสุงคามสีมา ทั้งหมด 33 แห่ง สำนักสงฆ์ จำนวน 27 แห่ง ที่พักสงฆ์ จำนวน 14 แห่ง

การสาธารณสุข

มีโรงพยาบาลของรัฐบาล 2 แห่ง คือ โรงพยาบาลนครพิงค์ ขนาด 517 เตียง เป็นโรงพยาบาลประจำจังหวัด และโรงพยาบาลค่ายดาราวัศมี ขนาด 30 เตียง ตั้งอยู่บริเวณกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 3 สถานีอนามัยประจำตำบล จำนวน 15 แห่ง

ข้อมูลทั่วไป อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

อำเภอสันทราย เป็นอำเภอหนึ่งในเขตปริมณฑลของนครเชียงใหม่ ที่มีความเจริญโตอย่างรวดเร็ว เป็นอำเภอที่รองรับความเจริญจากนครเชียงใหม่ จนปัจจุบันอำเภอสันทราย มีสถานะอำเภอขนาดใหญ่ ในแง่ของจำนวนประชากรที่มากที่สุดเป็นอันดับ 3 ของจังหวัดเชียงใหม่ รองจากอำเภอเมืองเชียงใหม่ และอำเภอฝาง ตามลำดับ สถานประกอบการ ที่มีมากรองจากอำเภอเมืองเชียงใหม่ การขยายตัวของชุมชนเมืองแม่โจ้ ทำให้อำเภอสันทราย มีความพร้อมทุกๆด้าน ทั้งสถานศึกษา สถานประกอบการ บ้านจัดสรร จากการเติบโตอย่างต่อเนื่อง อำเภอสันทราย ถูกกำหนดบทบาทให้เป็นอำเภอที่รองรับในด้านแหล่งที่อยู่อาศัยที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่

ขนาด และที่ตั้ง

สภาพพื้นที่ เป็นที่ราบเชิงเขาอยู่ในชั้นความสูง 300 เมตร ถึง 647 เมตร จากระดับน้ำทะเล ลักษณะพื้นที่ลาดเอียงมาทางทิศใต้ ดินโดยทั่วไปเป็นดินเหนียว มีแม่น้ำไหลผ่านหลายสายที่สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำปิง แม่น้ำกว๊ม แม่น้ำคาว และแม่น้ำห้วยเกียง และมีระบบการชลประทานที่เป็นประโยชน์ต่อการเกษตรกรรมมาช้านาน

ประชากร

จำนวนประชากรทั้งสิ้น รวม 99,225 คน จำนวนประชากรชาย รวม 47,079 คน จำนวนประชากรหญิง รวม 52,146 คน ความหนาแน่นของประชากร 340.33 คน/ตร.กม

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรดิน

มีดินเป็นดินเหนียวมีคุณภาพดี ให้ผลผลิตต่อไร่สูง เหมาะในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรกรรม

ทรัพยากรป่าไม้

มีป่าสงวนแห่งชาติป่าสันทราย

แหล่งน้ำสำคัญ

แม่น้ำปิง แม่น้ำกว๊ม แม่น้ำคาว และแม่น้ำห้วยแก้ว, อ่างเก็บน้ำ 3 แห่ง คือ อ่างเก็บน้ำห้วยโจ้ อ่างเก็บน้ำห้วยเกียง และอ่างเก็บน้ำห้วยฮัก, โครงการชลประทาน 2 แห่ง คือโครงการชลประทานแม่แฝก และโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่กว๊ม มีพื้นที่รับน้ำกว่า 60,000 ไร่

การคมนาคม

การคมนาคมติดต่อระหว่างอำเภอและจังหวัด คือ ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 1001(เชียงใหม่-พร้าว) ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 1019 (เชียงใหม่ - ดอยสะเก็ด) ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 1001 (เชียงใหม่ - สันทราย)

การคมนาคมภายในตำบล และหมู่บ้าน คือ ทางหลวงชนบท สายบ้านป่าเหมือด บ้านพยางน้อยสายบ้านแม่ใจ - บ้านโป่ง , สายบ้านแม่เต - สหกรณ์ , สายบ้านป่าเหมือด - บ้านศรีบุญเรือง , สายบ้านทุ่งข้าวตอก - บ้านดอย สำหรับเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างตำบลและหมู่บ้าน เป็นสภาพถนนคอนกรีตเป็นส่วนใหญ่

สาธารณูปโภค

ไฟฟ้า

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้บริการจ่ายกระแสไฟฟ้าให้กับทุกหมู่บ้านของอำเภอ (125 หมู่บ้าน)

ประปา

ใช้ระบบประปาหมู่บ้าน , บ่อน้ำบาดาล 265 บ่อ, บ่อน้ำตื้น 16,462 บ่อ, สระน้ำ 39 แห่ง, ฝาย / ทานบ / พนังกั้นน้ำ 47 แห่ง

โทรศัพท์

มีการให้บริการติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์ โดยมีจำนวนคู่สายของกิจการ 5,787 คู่สาย บริษัทร่วม 13,461 คู่สาย รวม 19,248 คู่สาย

ไปรษณีย์โทรเลข

จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ ที่ทำการไปรษณีย์สันทราย และที่ทำการไปรษณีย์แม่ใจ

สภาพทางเศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม(85%) ทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์

การเกษตร

เกษตรกรรม มีพื้นที่การเกษตรทั้งสิ้น 59,232 ไร่ ครอบครัวยุทธ จำนวน 17,934

ครอบครัว

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวนาปี ถั่วเหลือง มันฝรั่ง มะเขือเทศ พริกใหญ่ ลำไย ลิ้นจี่ มะม่วง

การเลี้ยงสัตว์ที่สำคัญ ได้แก่ โคเนื้อ โคนม กระบือ สุกร ไก่เนื้อ ไก่ไข่ เป็ด แพะ และแกะ

อุตสาหกรรม

มีโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตดำเนินการ และสถานประกอบการ จำนวน 15 แห่ง
การเงิน การธนาคาร

สถาบันการเงินมีธนาคาร จำนวน 13 แห่ง ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขา สันทราย สาขาแม่โจ้ และสาขาโลดส์สันทราย ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) สาขา สันทราย ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สาขา สันทราย สาขาแม่โจ้ ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) สาขา สันทราย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) สาขาแม่โจ้ สาขาแม่แฝก สาขาป่าเหมือด ธนาคารออมสินสาขา สันทราย ธนาคารออมสินสาขาแม่โจ้ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)

จากข้อมูล จปฐ. ปี 2553

รายได้เฉลี่ยต่อคน 60,393 บาท / ปี

การศึกษา

มีจำนวนสถานศึกษา จำนวน 51 แห่ง แบ่งเป็น ระดับประถมศึกษา 38 แห่ง มัธยมศึกษา 1 แห่ง มหาวิทยาลัย 2 แห่ง วิทยาลัย 1 แห่ง สถานศึกษาเอกชน 8 แห่ง และสถานศึกษาพิเศษ (ร.ร. ศรีสังวาลเชียงใหม่) 1 แห่ง

ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 1 แห่ง ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนประจำตำบล 11 แห่ง ห้องสมุดประชาชน จำนวน 2 แห่ง

การศึกษาอื่น ๆ ได้แก่ การจัดการศึกษาพัฒนาอาชีพและแก้ไขปัญหาความยากจน การฝึก วิชาชีพพระยะสัน การส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือ ศูนย์พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การสาธารณสุข

สถานบริการสาธารณสุข ประกอบด้วย โรงพยาบาลรัฐ ขนาด 30 เตียง 1 แห่ง และสถานีนี อนามัย 14 แห่ง

บุคลากรทางการแพทย์ จำนวน 116 คน

ภาคผนวก ค

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ในการวิจัย มีคำถามดังต่อไปนี้

1. บทบาทและภารกิจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่ต้องรับผิดชอบมีอะไรบ้าง
2. การให้ประเมินภารกิจหน้าที่ที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านรับผิดชอบโดยเรียงลำดับความสำคัญ
3. หลังการรัฐประหารปีพ.ศ.2549-2553 มีผลกระทบต่อบทบาทอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือไม่ อย่างไร
4. สักดิ์ศรีของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบันลดลงหรือไม่
5. วาระการดำรงตำแหน่งของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร
6. กำนันผู้ใหญ่บ้านยังมีความจำเป็นอยู่หรือไม่ หากในอนาคตพื้นที่ที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รับผิดชอบมีความเจริญกลายเป็นเมือง

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล

นายพิบูลย์ศักดิ์ ราชจันทร์

วัน เดือน ปีเกิด

3 มกราคม 2524

ประวัติการศึกษา

มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ปริญญาตรีรัฐศาสตร์

โรงเรียนบ้านไผ่ (มัธยมศึกษา)

โรงเรียนบ้านธาตุ (ประถมศึกษา)

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2553 - 2554

นักดนตรีและนักวิชาการอิสระ

พ.ศ. 2553 - 2554

พนักงานรักษาความปลอดภัย

พ.ศ. 2553 - 2553

นักวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ แพร่เฉลิมพระเกียรติ

พ.ศ. 2543 - 2554

นักดนตรีห้องบันทึกลีเกิ้ล

ประวัติการศึกษาระดับ

ผู้ฝึกสอนทีมฟุตบอล

จิตวิทยาการให้คำปรึกษาขั้นต้น

การรักษาความปลอดภัยขั้นต้น

ลูกเสือชาวบ้านขั้นต้น

นักศึกษาวิชาทหาร ชั้นปีที่ 5 (เหล่าปืนใหญ่)

กรมการรักษาดินแดน กองทัพบก